

Η πρόσληψη της Καινής Διαθήκης στη λογοτεχνία και την τέχνη

Τρίτη Ενότητα: Οι βασικοί θεωρητικοί (S. Fish, R. Barthes, H. White)

Αικατερίνη Τσαλαμπούνη

Επίκουρη Καθηγήτρια

Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

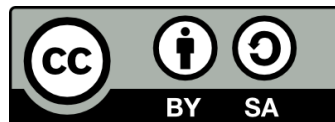

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Θεωρία της πρόσληψης και Καινή Διαθήκη

Οι βασικοί θεωρητικοί (S. Fish, R. Barthes, H.
White)

Περιεχόμενα ενότητας

1. Η σταθερότητα του κειμένου
2. Ένα ρευστό κείμενο τελικά;
3. Η εξαφάνιση του κειμένου: S.Fish
4. Ο έκκεντρος αναγνώστης: Roland Barthes
5. Η αμφισβήτηση των αντικειμενικών ιστορικών γεγονότων: Hayden White
6. Αναγνωστική θεωρία και διακειμενικότητα

Η σταθερότητα του κειμένου 1/3

- Ο ρόλος της Νέας Κριτικής
 - Εσωτερική ανάγνωση -> εξήγηση των κειμένων
- Θεωρία της πρόσληψης
 - Το κείμενο ως λειτουργία των αναγνωστών και της πρόσληψής του
 - Μπορεί ένα κείμενο να έχει ένα μοναδικό και προκαθορισμένο νόημα;

Η σταθερότητα του κειμένου 2/3

- Jauss: το κείμενο δε διαχωρίζεται ποτέ από την ιστορία του
- Ο αρχικός ορίζοντας του κειμένου
 - Διαφορετικός από τον δικό μας
 - Μέρος του δικού μας ορίζοντα
- Πόσο σταθερό μπορεί να είναι τελικά το κείμενο;
- Το κείμενο κατανοητό ως γίνεσθαι κι όχι ως σταθερή πραγματικότητα

Η σταθερότητα του κειμένου 3/3

- Iser: επίκεντρο η διαδικασία παραγωγής νοήματος από τον αναγνώστη
- Το κείμενο αποκτά νόημα κατά την πράξη ανάγνωσης
- Το νόημα καθορίζεται από αυτήν τη διαδικασία όπου αλληλεπιδρούν
 - Η δομή του κειμένου
 - Το ιδεολογικό υπόβαθρο κι οι προϋποθέσεις του αναγνώστη

Ένα ρευστό κείμενο τελικά;

- Τα σταθερά στοιχεία σε ένα αναγνωρίσιμο κείμενο
 - Αντικειμενοποίηση του ορίζοντα;
 - Ένα σταθερό μέρος του κειμένου;
- Η ουσία του κειμένου στο γίνεσθαι
 - Το κείμενο κάτι παροδικό;
 - Πόσο μπορεί αυτή η ποικιλία να συμβιβαστεί με μία σταθερή κι επαληθεύσιμη δομή του κειμένου;

Η εξαφάνιση του κειμένου : S. Fish

- Stanley Fish, *Is There a Text in This Class? The Authority of Interpretive Communities*, 1980
- Το βάρος της ερμηνείας στον αναγνώστη
- Δεν υπάρχουν διυποκειμενικές δομές – μόνο συμβάσεις στις οποίες έχει συμφωνήσει η ερμηνευτική κοινότητα
- Τα πάντα στην ερμηνεία εξαρτώνται από το τι φέρνει ο αναγνώστης στο κείμενο
- Όμως μήπως αυτές οι συμβάσεις είναι ένα ακόμη κατασκεύασμα;
- Κι αυτό που ελέγχει τις συμβάσεις μας μήπως είναι τελικά σταθερό;

Ο έκκεντρος αναγνώστης : Roland Barthes

- Η πρόσληψη προϋποθέτει την εστίαση στο ανθρώπινο υποκείμενο (αναγνώστη)
- «Όσο περισσότερο πληθυντικό είναι ένα κείμενο, τόσο λιγότερο είναι γραμμένο πριν το διαβάσω» (R. Barthes)
- Ο αναγνώστης του Barthes – μία κατασκευή από ένα πλήθος άλλων κειμένων και άπειρων κωδίκων
- Η κειμενοποίηση του αναγνώστη

Η αμφισβήτηση των αντικειμενικών ιστορικών γεγονότων: Hayden White

- Μία σχετική θεώρηση της ιστορίας – κριτικός απέναντι στις έννοιες της αλήθειας και της βεβαιότητας
- Η ανάγνωση κι η συγγραφή της Ιστορίας – ανάλογες με τη συγγραφή μίας ιστορίας
- Ο ρόλος της αφήγησης στην κατανόηση του παρελθόντος
- Η συγγραφή της ιστορίας είναι μία ερμηνευτική πράξη
- Η ιστορική αφήγηση καθορίζεται από λογοτεχνικά σχήματα (μυθιστόρημα – κωμωδία – τραγωδία – σάτιρα)

Αναγνωστική θεωρία και διακειμενικότητα

- Πολλές ομοιότητες αν και δεν ταυτίζονται
- Michael Riffaterre: ο αναγνώστης διαισθάνεται τα κενά και τις σιωπές του κειμένου – προσπαθεί να τα συμπληρώσει αναζητώντας ενδείξεις στο κείμενο
- Το κείμενο υπαγορεύει στον αναγνώστη τον τρόπο που θα αναζητήσει το νόημά του
- Επανάκτηση της αυθεντίας του κειμένου
- Για τον Iser – η ανάγνωση δεν είναι μία ευθύγραμμη κίνηση – ανοίγει συνεχώς νέους ορίζοντες οι οποίοι μεταβάλλονται, απορρίπτονται ή επιβεβαιώνονται στη συνέχεια της ανάγνωσης

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Αναστασία Μουρατίδου
Θεσσαλονίκη, Χειμερινό εξάμηνο 2013-2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

